

הלבות טוען ונטען פרק ד

א. אין מודה במקצת חייב שבועה, עד שיטענונו בדבר שבמדה או שבמשקל או שבמנין, ויודה לו בדבר שבמדה או שבמשקל או שבמנין. פיצד: עשרה דינרין יש לי בידך, אין לך בידי אלא חמשה, כור שלחטים יש לי בידך, אין לך בידי אלא סאתים, שני רטלין שלמשי יש לי בידך, אין לך בידי אלא רטל הרי זה חייב. וכן כל פיוצא בזה.

ב. אבל אם אמר לו כיס מלא דינרין מסרתי לך, לא מסרתי לי אלא חמשים, מאה דינרין מסרתי לך, לא מסרתי לי אלא צרור שלדינרין, ולא מנית אותו בפני, ואיני יודע מה היה בו, ומה שהנחת אתה נוטל הרי זה פטור. וכן כל פיוצא בזה.

ג. בית מלא תבואה מסרתי לך, והלה אומר לא מסרתי לי אלא עשרת כורין, עשרת כורין מסרתי לך, איני יודע כמה הם שהרי לא מדרתם בפני, אלא מה שהנחת אתה נוטל פטור.

ד. בית זה מלא עד הזיז מסרתי לך, והלה אומר עד החלון חייב. וכן כל פיוצא בזה.

ה. אין מודה במקצת חייב שבועה, עד שיודה בדבר שאפשר לו לכפור בו. פיצד: מי שטען על חברו ואמר, מאה דינרין יש לי אצלך, חמשים שבשטר זה וחמשים בלא שטר, אין לך בידי אלא חמשים שבשטר אין זה מודה במקצת הטענה: שהרי השטר לא תועיל כפירתו בו, והרי כל נכסיו משעבדין בו, ואפלו כפר בו, היה חייב לשלם; לפיכך נשבע הסת על החמשים.

ו. שטר שכתוב בו סלעים, ולא הזכיר מנין, מלוה אומר חמש סלעים שיש לי בידך, הם הכתובים בו, והלווה אומר אין לך בידי אלא שלוש, והם הכתובים בשטר אף על פי שאין מחיבין אותו בשטר זה אלא שתים, והרי הודה בסלע שאפשר לו לכפור בה הרי זה פטור: מפני שהוא כמשיב אבדה; ותקנת חכמים היא שכל שישביב אבדה, לא ישבע כמו שבארנו במקומו.

ז. וכן האומר לחברו אמר לי אבא שיש לו בידך מנה, או צוה אבא שיש לו בידך מנה, והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים הרי זה משיב אבדה, ופטור אף משבועת הסת. ואין צריך לומר אם הודה מעצמו ואמר, מנה היה לאביך בידי, ונתתי לו חמשים, ונשאר לו חמשים שזה פטור אף משבועת הסת.

ח. אבל יורש שטען ואמר, אני יודע בודאי שיש לאבי בידך או ביד אביך מנה, והוא אומר אין לו בידי אלא חמשים, או אין לו ביד אבי אלא חמשים הרי זה מודה במקצת, וישבע.

ט. מנה לי בידך על משכון זה, אין לך בידי עליו אלא חמשים הרי זה מודה במקצת; ואם אין המשכון שווה אלא חמשים, או פחות הרי זה נשבע ומשלם החמשים שהודה בהן. היה המשכון שווה מאה או יתר הואיל והמלוה יכול לטען עד כדי דמיו, הרי המלוה נשבע ונוטל מדמי המשכון.

י. היה שווה שמונים נשבע המלוה שאין לו פחות משמונים, ונוטל מן המשכון, ונשבע הלווה מן התורה, על העשרים שפפר בהן. כפר בכל ואמר, אין זה משכון אלא פקדון, ואין לו אצלי כלום נשבע הסת על העשרים.

יא. מָנָה לִי בִידֶךָ, וְהִלָּה אוֹמֵר חֲמִשִּׁים וּדְאִי יֵשׁ לָךְ בְּיָדִי, אָבֹל הַחֲמִשִּׁים אֵינִי יוֹדֵעַ אִם אֲנִי חַיִּב בָּהֶן אוֹ לֹא הָרִי זֶה מְחִיב שְׁבוּעָה, מִפְּנֵי שֶׁהוּדָה בְּמִקְצָתָהּ, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע עַל הַמִּקְצָת שֶׁכָּפַר בּוֹ, שֶׁהָרִי אֵינוֹ יוֹדֵעַ; לְפִיכָף מִשָּׁלֵם הַמָּנָה בְּלֹא שְׁבוּעָה. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה. וַיֵּשׁ לוֹ לְהַחֲרִים עַל מִי שֶׁטּוֹעֵן עָלָי, דְּבַר שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ בּוֹדְאִי שְׂאִנִּי חַיִּב בּוֹ.

יב. מָנָה לִי בִידֶךָ, וְהָרִי עַד אֶחָד מַעֲיֵד עָלָיו, וְהַנִּטְעֵן אוֹמֵר כֵּן הוּא, אָבֹל אֶתָּה חַיִּב לִי כְּנֶגֶד אוֹתוֹ מָנָה הָרִי זֶה מְחִיב שְׁבוּעָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע; וּמִשָּׁלֵם. וּמִפְּנֵי מָה אֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע: שֶׁהָרִי הוּא מוֹדָה, בְּמָה שֶׁהַעֲיֵד בּוֹ הָעֵד; וְאֵין הַנִּשְׁבָּע בְּהַעֲדַת עַד אֶחָד נִשְׁבָּע, עַד שֶׁיִּכְחִישׁ אֶת הָעֵד וַיִּכְפֹּר בַּעֲדוֹתוֹ, וַיִּשָּׁבַע עַל כְּפִירָתוֹ.

יג. לְפִיכָף שָׁטַר שֵׁישׁ בּוֹ עַד אֶחָד, וְטָעֵן שֶׁפָּרְעוּ, וְכֵן כְּפָרֵן שְׂבֵא עָלָיו עַד אֶחָד, וְטָעֵן שֶׁפָּרַע אוֹ שֶׁהַחֲזִירִיתִי הִפְקִדוֹן הָרִי זֶה מְחִיב שְׁבוּעָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע; וּמִשָּׁלֵם.

יד. מַעֲשֶׂה בְּאֶחָד שֶׁחֲטָף לְשׁוֹן כֶּסֶף מִחֲבֵרוֹ, בְּפָנָיו עַד אֶחָד, וְאָמַר כֵּן חֲטַפְתִּי, וְשָׁלִי חֲטַפְתִּי. וְאָמְרוּ חֲכָמִים, הָרִי זֶה מְחִיב שְׁבוּעָה, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁבַע; וּמִשָּׁלֵם. וְכֵן כָּל פְּיוּצָא בְּזֶה.

טו. מָנָה הַלְוִיתִיךָ, לֹא הָיוּ דְּבָרִים מַעֲלֹם, הִבִּיא עַד אֶחָד שְׁלוֹהַּ מִמֶּנּוּ בְּפָנָיו הוֹאִיל וְאֵלוֹ הָיוּ שְׁנַיִם, הָיָה מִחֲזָק כְּפָרֵן וּמִשָּׁלֵם כָּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר הָרִי זֶה נִשְׁבָּע, עַל פִּי עַד אֶחָד: שֶׁכָּל מְקוֹם שֶׁשְׁנַיִם מְחִיבִין אוֹתוֹ מִמּוֹן, אֶחָד מְחִיבֻ שְׁבוּעָה. חֲזֹר וְאָמַר פָּרַעְתִּי, מִשָּׁלֵם בְּלֹא שְׁבוּעָה כָּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

טז. מָנָה לִי בִידֶךָ, אֵין לָךְ בְּיָדִי כָלוּם, וְעֵדִים מַעֲיִדִין עָלָיו, שֶׁעֲדִין יֵשׁ לוֹ אֲצִלוֹ חֲמִשִּׁים פָּסְקוֹ כָּל הַגְּאוּנִים הִלָּכָה שֶׁיִּשְׁלֹם חֲמִשִּׁים, וַיִּשָּׁבַע עַל הַשָּׂאֵר: שֶׁלֹּא תִהְיֶה הוּדָאֵת פִּיו, גְּדוּלָּה מִהַעֲדַת עֵדִים.

הַלְבוֹת טוֹעֵן וְנִטְעֵן פֶּרֶק ה'

א. וְאֵלוֹ דְּבָרִים שְׂאִין נִשְׁבָּעִין עָלֵיהֶן מִן הַתּוֹרָה הַקְּרִקְעוֹת, וְהַעֲבָדִים, וְהַשְּׁטָרוֹת, וְהַהֲקָדָשׁוֹת. אֵף עַל פִּי שֶׁהוּדָה בְּמִקְצָתָהּ, אוֹ שֵׁישׁ עָלָיו עַד אֶחָד, אוֹ שֶׁשָּׁמַר וְטָעֵן טַעֲנַת הַשּׁוֹמְרִין הָרִי זֶה פָּטוּר: שֶׁנֶּאֱמַר "כִּי-יִתֵּן אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ" (שְׁמוֹת כב, ו), פָּרֹט לְהַקְדֵּשׁ; "כֶּסֶף אוֹ-כֵלִים" (שם), פָּרֹט לְקִרְקָעוֹת וּלְעֲבָדִים שֶׁהִקְשׁוּ לְקִרְקָעוֹת. וְכֵן יֵצְאוּ הַשְּׁטָרוֹת שְׂאִין גּוֹפֵן מִמּוֹן כֶּסֶף וְכֵלִים, וְאֵינֶן אֵלָּא לְרֹאִיָּה שִׁבְהֶן.

ב. וְעַל כָּלֵן נִשְׁבָּעִין שְׁבוּעַת הַסֵּת, אִם הִיָּתָה שֵׁם טַעֲנַת וּדְאִי חוּץ מִן הַהֲקָדָשׁוֹת: שֶׁאֵף עַל פִּי שְׂאִינוֹ חַיִּב עָלֵיהֶם, שְׁבוּעָה מִן הַתּוֹרָה, תִּקְנוּ חֲכָמִים שֶׁיִּשָּׁבַע עָלֵיהֶם כְּעֵין שְׁלֵתוֹרָה, כְּדִי שֶׁלֹּא יִזְלָזְלוּ בַּהֲקָדָשׁוֹת.

ג. שְׁתֵּי שְׁדוֹת מְכֻרָת לִי, לֹא מְכֻרָתִי לָךְ אֵלָּא אַחַת, שְׁנֵי עֲבָדִים אוֹ שְׁנֵי שְׁטָרוֹת יֵשׁ לִי בִידֶךָ, אֵין לָךְ בְּיָדִי אֵלָּא שָׁטַר אֶחָד אוֹ עֶבֶד אֶחָד הָרִי זֶה נִשְׁבָּע הַסֵּת. וְכֵן אִם טָעֵן וְאָמַר, חָצַר זֶה אוֹ עֶבֶד זֶה אוֹ שָׁטַר זֶה שֵׁישׁ בִּידֶךָ, שְׁלִי הוּא, וְאֶתָּה מְכֻרָתוֹ לִי,

והנטען אומר, לא היו דברים מעולם בין שהביא הטוען עד אחד, בין שלא הביא הרי זה נשבע הסת, ונפטר.

ד. וכן החופר בשדה חברו בורות שיחין ומערות והפסידה, והרי הוא חייב לשלם בין שטענו שחפר, והוא אומר לא חפרתי, או שטענו שחפר שתי מערות, והוא אומר לא חפרתי אלא אחת, או שהיה שם עד אחד שחפר, והוא אומר לא חפרתי כלום הרי זה נשבע הסת על הכל.

ה. טענו כלים וקרקעות בין שהודה בכל הכלים וכפר בכל הקרקעות, בין שהודה בכל הקרקעות וכפר בכל הכלים, בין שהודה במקצת הקרקעות וכפר במקצתן עם כל הכלים בכל אלו נשבע הסת.

ו. אבל אם הודה במקצת הכלים, וכפר במקצתן עם כל הקרקעות מתוך שהוא חייב שבועה על מקצת הכלים שחפר בהן, נשבע אף על הקרקעות שטענו עמהן: שהכל טענה אחת היא. וכן הדין בטענו כלים ועבדים, או כלים ושטרות הכל דין אחד הוא.

ז. טענו ענבים העומדות להבצר, ותבואה יבשה העומדת להקצר, והודה במקצתן וכפר במקצתן הרי זה נשבע עליהם כשאר המטלטלין, והוא שאינן צריכין לקרקע: שכל העומד להבצר, הרי הוא כבצור לענין כפירה והודיה. אבל אם היו צריכים לקרקע הרי הן פקרקע לכל דבר, ואין נשבעין עליהן אלא הסת.

ח. הטוען על חברו ואמר לו, שני חדשים שכנת בחצרי ואתה חייב לי שכר שני חדשים, והוא אומר לא שכנתי אלא חדש אחד הרי זה מודה במקצת; ואם היה שכר החדש שחפר בו שתי פסג, נשבע שאין הטענה בגוף הקרקע אלא בשכרה, שהוא מטלטלין.

ט. שטר מסרתי לך, ועשרה דינרין היה לי בו ראיה, לא היו דברים מעולם ישבע הסת. הפך עליו הרי זה נשבע הסת שהיתה בו ראיה לעשרה דינרים, ואבדו באבדת השטר; ויטל. ואם אמר הנתבע אמת מסרת לי ואבד הרי זה פטור, אף משבועת הסת: שאפלו פשע בו ואבד פטור, כמו שבארנו בהלכות חובל.

י. האומר לחברו שטר שיש בידיך זכות יש לי בו, וזה אומר איני מוציא שטרי, או איני יודע אם יש לך בו ראיה או לא כופין אותו להוציאו. טען שאבד השטר, מחרמין לו חרם סתם. טען זה שהוא יודע בודאי שהשטר שיש לו בו זכות אצלו הוא הרי זה נשבע הסת שאינו אצלו, ושאבד ממנו. וכזה הורו רבותי.

יא. אין נשבעין על טענת חרש שוטה וקטן אחד הבא בטענת עצמו, או בטענת אביו לפי שזה המקצת שהודה בו לקטן, אינו אלא כמשיב אבדה. וכן אם פפר בכל, ובא עד אחד והעיד לקטן אינו נשבע: שזה עד אחד, ואין שם תובע, שתביעת קטן, אינה תביעה גמורה.

יב. נמצאת אומר, קטן שאמר לגדול מנה לי בידי, או לאבא בידי, והלה אומר אין לך בידי אלא חמשים, או אין לך בידי כלום, ועד אחד מעידו שיש לו הרי זה פטור משבועת התורה.

יג. אבל אם שמר לקטן, וטען שאבד הרי זה נשבע שבועת השומרין, לפי שאינו נשבע מחמת טענה. וכן אם הודה שהיה שתף לקטן, או אפטרופוס עליו יעמידו בית דין אפטרופוס לקטן, וישבע השתף וכיוצא בו טענת שמא.

יד. הורו רבותי, שאין נשבעין על טענת קטן שבועה שלתורה, אבל שבועת הסת נשבעין; ואפלו היה קטן שאינו חריף לענין משא ומתן, נשבעין הסת על טענתו: שלא יהיה זה נוטל ממונו שלזה כשהוא קטן, וילך לו בחנם. ולזה דעתי נוטה, ותקון עולם הוא.

טו. נמצאת למד, שהקטן שטען על הגדול בין שהודה במקצת, בין שפפר בכל, בין שהיה שם עד הרי זה נשבע הסת; ואינו יכול להפך על הקטן, שאין משביעין את הקטן כלל. ואפלו חרם סתם אינו מקבל, לפי שאינו יודע ענש השבועה.

טז. קטן שטענו הגדול אם טענו בדבר שיש בו הנזיה לקטן, כגון עסקי משא ומתן, והודה הקטן נפרעין מנכסיו; ואם אין לו ימתין עד שיהיה לו, וישלם. ואם כפר הקטן ממתינן לו, עד שיגדיל וישבע הסת. ואם טענו בדבר שאין לקטן בו הנזיה, כגון נזקין וחבלות אף על פי שמודה, ואף על פי שיש לו ממה ישלם פטור, ואפלו לאחר שהגדיל. ואם היה התובע מן הנשבעין ונוטלין, כגון השכיר וכיוצא בו, שיש בו הנזיה לקטן, שישתפר לו שכיר הרי זה נשבע ונוטל מן הקטן.

יז. אבל חנוני שנשבע על פנקסו אינו נשבע ונוטל מן הקטן, שאין לקטן בזה הנזיה: שהרי חייב לתן לפועליו, ונשבעין ונוטלין ממנו; וזה החנוני הפסיד על נפשו, שנתן ממונו על פי קטן. וכן כל כיוצא בזה.

יח. החרש והשוטה, אין נזקקין להן לכל טענה לא לטענתן על אחרים, ולא לטענת אחרים עליהן, לא לשבועה קלה, ואין צריך לומר שבועה חמורה או תשלומין. אבל הסומה הרי הוא פבריא לכל דבר בענינים אלו, ונשבע כל מיני שבועות, ונשבעין על טענתו.

הלכות טוען ונטען פרק ו

א. בעלי דינים שבאו לבית דין טען האחד ואמר, מנה יש לי אצל זה שהלויתיהו, או שהפקדתי אצלו, או שגזל ממני, או שיש לי אצלו בשכרי, וכל כיוצא בזה, והשיב הנטען ואמר איני חייב לך כלום, או אין לך בידי כלום, או שקר הוא טוען אין זו תשובה נכונה: אלא אומרים בית דין לנטען, השב על טענתו ופרש התשובה כמו שפרש זה טענתו, ואמר אם לוית ממנו או לא לוית, הפקיד אצלה או לא הפקיד אצלה, גזלתו או לא גזלתו, שכרת אותו או לא שכרת. וכן בשאר הטענות.

ב. ומפני מה אין מקבלים ממנו תשובה זו שמא טועה הוא בדעתו, ויבוא להשבע על שקר: שהרי אפשר שהלוהו כמו שטען, והחזיר זה את החוב לבנו או לאשתו, או שנתן לו מתנה כנגד החוב, וידמה בדעתו שנפטר מן החוב.

ג. לפיכך אומרים לו היאך תאמר איני חייב כלום, שמא אתה

מתחייב מן הדין לשלם ואין אתה יודע, אלא הודיע לדינין פרוש הדברים, והם יודיענוך אם אתה חייב או אין אתה חייב. ואפלו היה חכם גדול, אומרים לו אין לך הפסד שתשיב על טענתו ותודיענו כיצד אין אתה חייב לו, מפני שלא היו דברים מעולם, או מפני שהיו והחזרת לו: שהרי אנו דנין במתוך שיכול לומר בכל מקום.

ד. וכן אם טען הטוען ואמר, זה חייב לי מנה, או מנה יש לי אצל זה אומרים לו מאיזה פנים, הלויית אותו, או הפקדת אצלו, או הזיק ממונך; אמר היאך נתחייב לך: שהרי אפשר שידמה שהוא חייב לו, והוא אינו חייב כגון שחשדו שגנבו, או שאמר לו שאתן לך מתנה, וכיוצא בזה.

ה. הרי שטען עליו שהלוהו מנה, והשיב זה ואמר לא היו דברים מעולם, ואחר כך הביא הטוען עדים שהלוהו בפניהם, וחזר הנטען ואמר כן היה לויתי ופרעתי אין מקבלין ממנו, אלא החזק כפרן ומשלים. אבל אם השיב איני חייב לך כלום, או אין לך בידי כלום, או שקר אתה טוען, וכל כיוצא בזה, והלך התובע והביא עדים שהלוהו בפניהם, ואמר הנתבע כן היה אבל החזרתי לו פקדונו, או פרעתי חובו לא החזק כפרן, ונשבע הסת ונפטר.

ו. ראוהו עדים שמנה לו מעות, ולא ידעו מה הן תבעו בבית דין ואמר לו, תן לי מעות שהלוייתך, ואמר לו מתנה נתתם לי, או פרעון היו הרי זה נאמן, ונשבע הסת ונפטר. אמר לא היו דברים מעולם, ואחר כך באו העדים שמנה לו בפניהם החזק כפרן. ולעולם אין אדם יחזק כפרן, עד שיכפר בבית דין, ויבואו שני עדים, ויכחישוהו במה שפטר.

ז. מנה הלוייתך, כפר בבית דין ואמר לא היו דברים מעולם, ובאו שני עדים שלוה ממנו מנה ופרעו, והמלוה אומר לא נפרעתי הרי זה חייב לשלם: שכל האומר לא לויתי, ובאו עדים שלוה כאומר לא פרעתי; ונמצא הלוה אומר לא פרעתי, והעדים מעידים שפרע הודאת בעל דין, כמאה עדים. ואין המלוה חייב שבועה כלל, שהרי החזק זה כפרן.

ח. וכן אם הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו, ואמר לא היו דברים מעולם וזה אינו כתב ידי אם החזק כתב ידו בבית דין, או שבאו עדים שהוא כתב ידו הרי זה החזק כפרן, ומשלים.

ט. מנה הלוייתך והוא לי בידך, אמר לו הנטען והלוא פרעתיך בפני פלוני ופלוני, ובאו פלוני ופלוני ואמרו, לא היו דברים מעולם לא החזק כפרן, שאין העדים זוכרין אלא דבר שהם עדים בו. לפיכך ישבע הלוה הסת, ויפטר.

י. כיוצא בו, תן לי מנה שהלוייתך ואתה בצד עמוד פלוני, ואמר הנטען לא עמדתי בצד עמוד זה מעולם, ובאו עדים שעמד לא החזק כפרן: שאין אדם משים דעתו, לדברים שאין בהן ממש. וכן כל כיוצא בזה.

יא. תן לי מנה שהלוייתך והרי העדים, ואמר הנטען פרעתיך בפני פלוני ופלוני ואמרין ללוה, הבא אותם והפטר. לא באו, או שמתו, או שהלכו למדינת הים ישבע הסת שפרעו: שאין אנו מצריכים אותו להביאן אלא לברר דבריו, ולהפטר אף

משבועה, שהמלוה את חברו בעדים, אינו צריך לפרעו בעדים
כמו שבארנו.

יב. אמר לו בפני עדים, מנה לי בידך, אמר לו הין, למחר
תבעו בדין והביא עדים, וטען ואמר משטה הייתי בך, ואין לך
בידי כלום אפלו אמר, לא היו דברים מעולם פטור, ונשבע
הסת שאין לו בידו כלום: שהרי לא אמר להם אתם עדי, ודבר
שאינו עדות, אין אדם זוכרו; ולפיכך אם אמר לא היו דברים
מעולם, לא החזק בפרך.

יג. ולא עוד, אלא אפלו הטמין לו עדים אחורי הגדר, ואמר
לו מנה לי בידך, אמר לו הין, רצונך שיעיד פלוני ופלוני, אמר
לו לא, שמא תכפני בדין למחר, ואין לי מה אתן לך, ולמחר
תבעו בדין באלו העדים בין שטען ואמר משטה הייתי בו, בין
שאמר לא היו דברים מעולם הרי זה נשבע הסת ונפטר: שאין
כאן עדות, עד שיאמר הלווה אתם עדי, או יאמר המלוה בפני
הלווה, וישתק הלווה. אבל בעדות כזו, לא יחזק בפרך.

יד. מעשה באחד שהיו קורין לו קב רשו, כלומר שיש עליו
חובות הרבה אמר מי הוא שאני חייב לו אלא פלוני, ובא פלוני
ותבעו, ואמר הוא, אני חייב לו כלום. ואמרו חכמים, ישבע
הסת ויפטר.

טו. וכן אחד היו אומרים עליו שהוא בעל ממון בשעת מיתתו
אמר אלו היה לי ממון, הלא הייתי פורעו לפלוני ופלוני;
ואחר מיתתו בא אותו פלוני ופלוני לתבע. ואמרו חכמים,
אין להם כלום, שאדם עשוי להראות עצמו שאינו בעל ממון,
ושלא הניח בניו בעלי ממון. וכן כל כיוצא בדברים אלו.

טז. אף על פי שהמטמין עדים אינה עדות, וכן המודה מעצמו
ועדים שומעין אותו, וכן האומר לחברו בפני עדים מנה לי
בידך ואמר לו הין כל אלו הדברים וכיוצא בהן כשיבואו לבית
דין, אומרים לנתבע למה לא תתן לזה מה שיש לו אצלך: אמר
אין לו אצלי כלום, אומרים לו והלא אתה אמרת בפני אלו כך
וכך, או אתה הודית מעצמך. אם עמד ושלם, הרי מוטב; ואם
לא טען, אין טוענין לו. אבל אם טען ואמר, משטה הייתי בו,
או לא היו דברים מעולם, או שלא להשביע את עצמי נתכוננתי
פטור, ונשבע הסת כמו שבארנו.